

03980200214733
RPW/23356/2019 P
2019-08-14

Warszawa, dnia 13-08-2019 r.

**MINISTERSTWO ŚRODOWISKA
SEKRETARZ STANU**

Michał Kurtyka

DPK-II.050.4.2019.KJ
1001002.2841954.2187608

**Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 lipca 2019 r., znak: BPS/043-82-2348/19, dotyczące oświadczenia złożonego przez senatora Waldemara Sługockiego, podczas 82. Posiedzenia Senatu RP w dniu 12 lipca 2019 r., w sprawie negatywnych skutków zmian klimatu, przedstawiam poniższą odpowiedź.

Przede wszystkim chciałbym odnieść się do stwierdzenia, iż „na szczycie Unii Europejskiej w Brukseli Polska sprzeciwiła się osiągnięciu neutralności klimatycznej przez Unię Europejską do 2050 r.”. Brak zgody na podjęcie konkretnych zobowiązań przez UE podczas Rady Europejskiej w czerwcu br. nie oznacza, że Polska ucieka od odpowiedzialności za zmiany klimatu. Nie negujemy konieczności podjęcia zdecydowanych działań w tym zakresie, mamy świadomość wyzwań stających przed nami, ale również tego, że odpowiedzialne podjęcie znaczących decyzji wymaga szerokiej debaty publicznej. Decyzja w sprawie neutralności klimatycznej UE powinna zostać podjęta dopiero po bardzo dokładnym ocenieniu wszystkich zagrożeń, możliwości oraz kosztów, które w związku z tym będą musiały być poniesione – a w tym momencie nikt tak dokładną analizą nie dysponuje.

Nie chcemy doprowadzić do polaryzacji społecznej, tak jak to ma miejsce we Francji, gdzie z jednej strony są marsze na rzecz klimatu i strajki młodzieży, a z drugiej „żółte kamizelki” walczą m.in. o obniżenie podatków. Radykalizacja tej dyskusji ograniczy możliwość osiągnięcia celu jakim jest redukcja naszego negatywnego wpływu na planetę, natomiast klimat i środowisko poniosą kolejne koszty.

Co istotne, choć ewolucja gospodarki i energetyki jest w naszym interesie, to jednak musi odbywać się ona w sposób bezpieczny dla obywateli, gospodarki i państwa. Dlatego uważamy, że podniesienie, czy też przyspieszenie zobowiązań redukcyjnych UE musi wiązać się ze szczegółowym określeniem podziału ciężarów redukcyjnych między państwa członkowskie i branże gospodarki. Co więcej, Polska nie zgodzi się na podniesienie celów redukcyjnych bez szczegółowo opisanych instrumentów kompensacji dla najbardziej narażonych branż, regionów i krajów.

Jakie działania zamierza podjąć Ministerstwo Środowiska w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w Polsce?

Polska prowadzi aktywną politykę klimatyczną od czasów transformacji gospodarczej na początku lat 90. XX w. W okresie transformacji po 1989 r. w naszym kraju dokonano jednego z największych w Europie postępów w zakresie efektywnego wykorzystania energii i poprawy jakości środowiska. W latach 1988-2000 znacząco zredukowaliśmy emisje gazów cieplarnianych. Polska wypełnia dotychczasowe cele międzynarodowe, tj. Protokół z Kioto, i jest na dobrej drodze do wypełnienia celów redukcji gazów cieplarnianych na kolejny okres, tj. w pakiecie energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Realizacja polityki klimatycznej Unii Europejskiej do 2030 r. wymagać będzie wypełnienia ambitnych celów redukcyjnych w obszarze non-ETS, w takich sektorach jak: transport, komunalno-bytowy czy w rolnictwie. Cel redukcyjny na rok 2030 dla sektora non-ETS dla Polski wynosi -7% w stosunku do emisji z tego sektora w 2005 r. Jest on bardzo ambitny, biorąc pod uwagę, że w okresie 2013-2020 mamy prawo zwiększyć emisje w non-ETS o 14% w stosunku do 2005 r.

Dodatkowo działania na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza w Polsce, mające także wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, odbywają się na wszystkich szczeblach zarządzania jakością powietrza. Dotyczą one przede wszystkim sektora bytowo-komunalnego oraz sektora transportu drogowego.

Działania te na poziomie krajowym realizowane są przede wszystkim w ramach Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), jak również w przyjętych w dniu 25 kwietnia 2017 r. przez Radę Ministrów rekomendacjach – tzw. Programie Czyste Powietrze.

W ramach tych działań opracowany został przez Ministra Środowiska i ogłoszony we wrześniu 2018 r. przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej program priorytetowy pn. „Czyste Powietrze”, który ma na celu wspieranie termomodernizacji budynków jednorodzinnych i wymianę w nich starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe – na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy.

Program realizowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW) jest pierwszym programem skierowanym na tak szeroką skalę do właścicieli budynków jednorodzinnych istniejących i nowo budowanych na obszarze całego kraju. Budżet programu na lata 2018–2029 wynosi ok 103 mld zł. Resort środowiska szacuje, iż w ramach programu możliwa będzie wymiana ok. 3 mln sztuk nieefektywnych źródeł ciepła, co w konsekwencji może przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji następujących zanieczyszczeń: pyłów PM10 o 68400 Mg/rok (w tym pyłu PM2,5 o 61100 Mg/rok) oraz benzo(a)pirenu o 87 Mg/rok.

Z informacji uzyskanych z NFOŚiGW wynika, że od początku uruchomienia programu, tj. od dnia 19 września 2018 r. do dnia 2 sierpnia 2019 r. złożono ogółem 70 639 wniosków o przyznanie dotacji na kwotę 1 233 468 983 zł i pożyczek na kwotę 369 779 215 zł. Wzrasta liczba podpisanych umów o udzielenie dofinansowania. W okresie do dnia 2 sierpnia 2019 r. zawarto ich 26 517. Dotyczą one dotacji na łączną kwotę 424 659 114 zł i pożyczek na kwotę 38 050 040 mln zł. Z podpisanych umów wypłacono już ponad 50 mln zł w ramach dotacji oraz ponad 3,4 mln zł w ramach pożyczek.

Jednocześnie pragnę poinformować, że w celu podniesienia efektywności tego programu zmodyfikowane zostały zasady jego realizacji. Od lipca 2019 r. sieć dystrybucji w ramach programu została, na zasadzie pilotażu, poszerzona o gminy. Urzędnicy gminni będą pomagać w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie działań naprawczych, w tym przede wszystkim wymiany urządzeń grzewczych na paliwa stałe. Przejmą oni również bieżący kontakt z beneficjentami, którzy mogliby składać korekty i uzupełnienia. Trwają prace analityczne nad możliwością zaangażowania banków

komercyjnych w realizację programu. Ponadto resort środowiska wprowadził szereg uproszczeń we wniosku oraz procedurze jego weryfikacji.

Ponadto Ministerstwo Środowiska wspólnie z NFOŚiGW realizuje działania w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji, który pozwala na przeznaczenie środków pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji na dofinansowanie projektów w zakresie: efektywności energetycznej w budownictwie, odnawialnych źródeł energii, energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz niskoemisyjnego i bezemisyjnego transportu miejskiego. W wyniku realizacji projektów planowany do osiągnięcia łączny efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji CO₂ szacuje się na poziomie co najmniej 936 000 Mg CO₂/rok. Realizacja wdrażanych i planowanych do wdrażania projektów łączy się również z wymiernymi efektami dla gospodarki w postaci utrzymywania miejsc pracy w sektorze budownictwa i rolnictwa, wzrostu zamówień na materiały budowlane, instalacyjne oraz specjalistyczne urządzenia. W ten sposób korzyści uzyskane z realizacji ww. projektów odniosło całe społeczeństwo, jednak najwięcej zyskali i wciąż zyskują ich bezpośredni beneficjenci, m.in. przedsiębiorstwa prywatne i państwowe, instytucje publiczne, jednostki samorządu terytorialnego, szkoły, przedszkola, placówki ochrony zdrowia itp. Realizacja przedmiotowych projektów pozwoli również na uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza.

Czy Ministerstwo Środowiska prowadzi obecnie kampanię informującą o negatywnych skutkach emisji dwutlenku węgla?

Ministerstwo Środowiska, mając na względzie wpływ świadomości społeczeństwa na efektywność podejmowanych działań w obszarze jakości powietrza oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, w ramach działań informacyjno-edukacyjno-promocyjnych prowadzi szereg działań w tym zakresie:

- na przełomie 2017/2018 r. Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) przeprowadził kampanię edukacyjną STOP SMOG – ogólnopolską kampanię na rzecz kształtowania odpowiedzialnych postaw społecznych w kontekście troski o czyste powietrze;
- w celu podniesienia efektywności realizacji programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, w 2018 r. przygotowano i przeprowadzono w większości gmin w Polsce cykl spotkań mających charakter edukacyjny i informacyjny;
- na przełomie października/listopada 2018 r. ruszyła ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna, której głównym celem jest uświadamianie społeczeństwa na temat pozytywnych aspektów życia w czystym środowisku, w którym jakość powietrza spełnia wymagane standardy. W 2019 r. działanie to jest kontynuowane. W ramach kampanii emitowane były telewizyjne spoty pokazujące konkretne działania, które pomogą poprawić jakość powietrza i przedstawiające jaki wpływ na jego jakość mają nasze wybory (np. rodzaj ogrzewania) czy codzienne indywidualne zachowania i nawyki. Emitowane były również spoty i audycje radiowe dla dzieci. Powstała strona internetowa, na której znalazły się m.in. informacje na temat przyczyn złej jakości powietrza i jego wpływu na nasze zdrowie, a także najważniejsze zasady dotyczące Programu „Czyste Powietrze”.

W latach wcześniejszych prowadzone były również kampanie edukacyjne dotyczące oszczędzania energii, co ma pośrednie przełożenie na wielkość emisji gazów cieplarnianych.

Ponadto od początku 2019 r. IOŚ-PIB opracowuje codzienną prognozę jakości powietrza ostrzegającą ludność przed ewentualnymi warunkami smogowymi, która następnie przekazywana jest do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i dalej do centrów zarządzania kryzysowego. Następnie prognozy zanieczyszczenia powietrza udostępniane są na ogólnodostępnym portalu „Jakość powietrza”.

Czy resort środowiska planuje posadzić w tym roku dodatkowe 500 milionów drzew, zgodnie z wypowiedzią premiera? Jeśli tak, proszę o przedstawienie planu zalesienia.

Lasy w Polsce możemy podzielić na dwie kategorie tzn. stanowiące lub niestanowiące własności Skarbu Państwa. Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w przeważającej części zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, które w ramach sprawowanego zarządu prowadzi gospodarkę leśną, gospodaruje gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, prowadzi ewidencję majątku Skarbu Państwa i ustala jego wartość, prognozuje stan zagrożenia pożarowego oraz występowanie szkodników i chorób drzew, a także prowadzi monitoring stanu lasów. W ramach prowadzonej gospodarki leśnej Lasy Państwowe pozyskują surowiec drzewny podczas użytkowania drzewostanów oraz odnawiają nowym pokoleniem lasu użytkowane powierzchnie. Liczba 500 mln drzew wynika ściśle ze średniorocznych potrzeb Lasów Państwowych na sadzonki młodych drzew, które są wykorzystywane przez jednostki Lasów Państwowych na użytkowanych terenach do odnowień drzewostanów, uzupełnień i poprawek w uprawach leśnych, tworzenia warstwy podszytu lub podrostu w drzewostanach oraz do zalesień gruntów. Skala zalesień gruntów realizowana przez Lasy Państwowe nie jest duża i średniorocznie wynosi kilkaset hektarów. Liczba sadzonek produkowanych przez szkółki leśne Lasów Państwowych znacznie przekracza rocznie ww. liczbę drzew. Nadmiar wyprodukowanych sadzonek wykorzystywany jest przez inne podmioty lub osoby fizyczne w lasach innych własności.

W nawiązaniu do poruszanej w oświadczeniu kwestii działań w Puszczy Białowieskiej chciałbym przypomnieć, że w związku z osłabieniem witalności świerka – gatunku, który jest częścią białowieskich lasów, zaobserwowano, na niespotykaną dotąd skalę, wzmożoną aktywność kornika drukarza, który w niespełna kilka lat spowodował zamarcie ok. 2 mln drzew świerkowych. Suche igliwie, gałęzie i drewno martwych drzew zalega w terenie, ponieważ w 2012 r. podjęto decyzję o ograniczeniu pozyskania i wywozu drewna z nadleśnictw Puszczy Białowieskiej. Negatywne skutki tamtej decyzji obserwujemy po dziś dzień, a jej namacalną konsekwencją są: istotny wzrost zagrożenia pożarowego, bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia ludzkiego, ograniczenie ilości drewna na rynku lokalnym, w tym drewna na opał, brak dostępności części lasów, utrwalenie konfliktów lokalnych i ponadlokalnych oraz zmiany mikroklimatu dna lasu, które mogą powodować dalsze przemiany w środowisku leśnym. Należy wskazać, że drewno zalegające w dużej ilości na gruncie może utrudniać pojawienie się odnowienia, oraz że podczas rozkładu drzew zalegających na gruncie rozpoczyna się proces uwalniania CO₂ do atmosfery.

Ponadto należy podkreślić, że gospodarkę leśną w Polsce realizuje się zgodnie z zasadą zrównoważonego i trwałego wykorzystania wszystkich funkcji lasu. Podejście to zostało odzwierciedlone we wdrażanym na terenie całego kraju modelu gospodarki leśnej realizowanej na podstawie planów urządzenia lasu. Plany te sporządza się z uwzględnieniem zasad hodowli, ochrony, urządzania, ochrony przeciwpożarowej i użytkowania lasu, jak i wymogów ochrony przyrody, krajobrazu oraz ochrony różnorodności biologicznej. Rozmiar przyjętego na danym terenie użytkowania jest więc wynikiem potrzeb uwzględniających wszystkie cele gospodarki leśnej. Przyjęte w tym zakresie zasady planowania i prowadzenia gospodarki leśnej zapewniają ciągłość wszystkich funkcji, jakie lasy pełnią dla społeczeństwa, w tym stabilności walorów krajobrazowych w perspektywie długookresowej. Ekosystem leśny jest bowiem układem zmiennym w funkcji czasu, podlegającym naturalnemu cyklowi rozwojowemu i zaburzeniom, a wczesne fazy rozwojowe pełnią istotne (również z punktu widzenia różnorodności biologicznej) funkcje. Trwałość lasu jest natomiast nierozzerwalnie związana z cyklem przechodzenia drzewostanu w kolejne fazy rozwojowe. W szerszej perspektywie właśnie zróżnicowane wiekowo drzewostany zapewniają ciągłość wszelkich funkcji lasu, gdyż mimo powolnych, lecz ciągłych zmian w ekosystemie leśnym wszystkie fazy rozwojowe są stale reprezentowane na danym obszarze, zmieniają tylko swoją lokalizację – gdy w jednym miejscu las jest właśnie użytkowany, dostarcza

społeczeństwu cennego, odnawialnego surowca, jakim jest drewno i jest przygotowywany do odnowienia, w innym dojrzeź pełniąc m.in. istotne funkcje krajobrazowe. Należy tu zauważyć, że cały cykl w perspektywie długości życia człowieka ma charakter długookresowy. Dlatego też poprzez przestrzenne zróżnicowanie jesteśmy w stanie dostrzec i korzystać jednocześnie z bogactwa wszystkich etapów rozwoju lasu. Zachowanie zróżnicowania zapewnia utrzymanie tej sytuacji dla przyszłych pokoleń.

Jednocześnie stosowane w Polsce zasady prowadzenia gospodarki leśnej zapewniają utrzymanie i kształtowanie się dużej różnorodności siedlisk i nisz ekologicznych. Tym samym zrównoważona gospodarka leśna zapewnia warunki bytowania dla gatunków roślin, zwierząt i grzybów o bardzo różnych preferencjach ekologicznych, tj. zarówno dla gatunków związanych z drzewostanami dojrzałymi, jak i tych potrzebujących do życia wcześniejszych faz rozwojowych lasu, czy okresowego występowania w lasach terenów otwartych.

Z poważaniem

Michał Kurtyka
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Środowiska
/ – podpisany cyfrowo /

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM